

KAMU GÜVENLİĞİNİN ÖNEMLİ BİR TEHDİDİ OLARAK İNTİHAR BOMBACILIĞI FENOMENİ VE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Effective Fighting Methods with Suicide Bombing for Protecting Public Safety

Hüseyin ARSLAN*

Öz

Günümüzde intihar bombacılığı eylemleri terör örgütlerinin en tehlikeli silahlarından başında gelmektedir. İnsan vücudu bu eylemlerin hammaddesidir ve tek kullanımlıdır. Özellikle eğitimsiz, ekonomik seviyesi düşük, şiddet gören, anti sosyal ve din istismarıyla kandırılan bireyler potansiyel intihar bombacısı adaydırlar. Bu çalışmada, tarihi perspektiften hareketle intihar bombacılığının ne olduğu, bu eylemlerde dini ve psikolojik faktörlerin yaş, deneyim ve cinsiyet farkı gözetilmeden önemli bir etken olarak nasıl kullanıldığı ve kamu güvenliğini tehdit eden bu eylemlerin önlenmesi için ne tür tedbirler alınabileceği üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Terörizm, İntihar, İntihar bombacılığı.

Abstract

Suicide bombings/attacks are, today, the most deadliest and destructive weapon of choice for some of the terrorist organisations. Human body is the raw material of these lethal attacks, and it is non-returnable. Those who are uneducated, poverty-stricken, antisocial, victims of violence, and misled by abuse of religion would be more likely to become a potential suicide bombers. The aim of this research is, under the light of historical perspective, to understand suicide terrorism, and then, find out how religious and psychological factors involved in those attacks without any consideration of age, experience, and gender. The research also aims at providing some measures in preventing violent acts of suicide bombing directed against public safety.

Keywords: Public safety, Terrorism, Suicide, Suicide bombing/attack.

* Yrd. Doç. Dr., Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, harslan341@gmail.com.

Makale Geliş Tarihi: 02.04.2017..... Makale Kabul Tarihi: 10.04.2017

Giriş

Terör meselesi günümüzün en önemli gündem maddelerinin başında gelmektedir. İnsanlık, devlet dışı aktörler olarak kabul edilen ve ülkelerin kamu güvenliğini tehdit eden terör örgütlerinin birer aktör olarak kabul edildiği ve adına vekâlet savaşları denen hassas bir zamandan geçmektedir. Devletler arasındaki savaşların ekonomik, sosyal ve siyasi vb. maliyetlerinin yıkıcı etkilerinin iki dünya savaşında tecrübe edilmesi, özellikle soğuk savaş döneminde post-modern olarak değerlendirilen ve asimetrik yöntemleri içeren yeni savaş usullerinin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

Bütün bu gelişmelerin tetiklemeyle genel geçer hemen hemen bütün algıların değişime uğradığı 21. yüzyıl dünyasında, dünyaya yön veren küresel aktörler, kendi siyasi ve ekonomik çıkarları uğruna bataklığa dönüştürdükleri bazı coğrafyalara bu vekâlet savaşlarını ihraç etmişlerdir. Vekâlet savaşlarının temel özelliği ve amacı ise küresel ya da bölgesel güç olarak kabul edilen devletlerin kendi nüfuz alanlarını genişletme ve çıkarlarını garantiye alma çabasıdır. Bu yüzden bu aktörler kurguladıkları sistem için kendi askeri ve ekonomik güçlerini kullanmak yerine, güç olarak kendilerinden geride olan müttefiklerini ve hedefteki ülkelerdeki yandaşlarını kullanarak farklı bir savaş tipi geliştirmeleri sayesinde kendilerine gerekli referansları devşirmekte hiç de zorlanmamaktadırlar.

Bu şekilde devlet dışı aktörler olarak kabul edilen terör örgütleri, icra ettikleri öldürme, korkutma ve kaos yaratma taktikleriyle küresel bir güvenlik zafiyeti yaratma seviyesine ulaşmışlardır. Bu meyanda küresel düzenin işleyişine yön veren hegemonik aktörlerin çizdiği rota doğrultusunda etkileri hissedilir derecede artan küresel terör örgütlerinin sergiledikleri insanlık dışı cüretkâr eylemler, vekâletini üstlendikleri küresel devletlerin güçlerine paralellik arz etmektedir. Bu terör örgütlerinin en etkili olarak kullandıkları yöntemlerin başında ise intihar eylemleri gelmektedir. Bu eylemler öylesine bir boyut ve etki kazanmıştır ki intihar bombacılığı terör örgütlerinin çok sık kullanmaya başladığı bir çok enstrümantal araçtan sadece biri halini almıştır.

Bir bulmaca gibi görülen intihar bombacılığını seçen insan hangi sebepten kendisini ve hedef seçtiklerini öldürür? İntihar bombacılığı nedir? İntihar bombacıları niçin kullanılmaktadır? Kim intihar bombacısı olmayı kabul eder ve en önemlisi de niçin bir kişi diğer masum insanları öldürmek için gönüllü olarak kendisini öldürsün? Bu makale bu sorulardan hareketle intihar bombacılığı fenomenini gözden geçirmektedir. Çalışmada, tarihsellik perspektifinde intihar bombacılığının ne olduğu, bu eylemlerde dini faktörlerin önemli bir etken olarak nasıl kullanıldığı ve intihar eylemlerini

gerçekleştiren bireylerin özellikleri ve bunların içinde bulunduğu psikolojik durumların neler olabileceği üzerinde durulmakta ve ülkelerin kamu güvenliklerini tehdit eden bu önlenilmesi için ne tür tedbirler alınabileceği sorunsalına değinilmektedir.

1. İntihar Bombacılığı Nedir?

11 Eylül 2001 saldırıları sonrası terörün küreselleşmesi olgusu başlamıştır. Bu olguyla beraber zaten kırılğan olan küresel barışın makro dengeleri de hızla bozulma trendine girmiştir (Akgün: 2016, s. 32). Dünya barışını ve güvenliğini tehdit eden küresel terör örgütlerinin gerçekleştirdiği eylemlerin öldürme, korkutma, kaos yaratma vb. etkisi bakımından ilk sırayı canlı bomba eylemleri almıştır. Bomba yeleği giymiş canlı bombalar ya da düzenlenmiş bombalı araç vb. yöntemlerle gerçekleştirilen bir terörizm tipi olarak intihar bombacılığı eylemleri küresel çapta yükselme eğilimindedir (Benmelech ve Berrebi:2007, s. 223) ve bu sorunsalla uğraşanların çok farklı görüşlere sahip olmasının da gösterdiği gibi, intihar bombacılığı çok karmaşık bir konudur. Bu nedenle bu konuda objektif olabilmenin zorluğunun yanısıra çoğu insanda olduğu gibi yazarların da bu uygulamadan duygusal olarak etkilendikleri görülmektedir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 107).

İntihar bombacılığı kaçış yolu ya da kurtarma görevi gerektirmeyen basit ve düşük maliyetli bir işlemdir. İntihar bombacısı olarak seçilen kişi, yapacağı saldırının kesin zamanını, yerini ve koşullarını kendisi seçebildiğinden yüksek can kaybı ve çok sayıda insanı yaralama olasılığını artırmaktadır. Eylem sırasında intihar bombacısının ölümünün hemen hemen kesin olması sorgulanma ve önemli bilgileri teslim etme korkusu oluşturmamaktadır. İntihar bombacılığı eylemleri bir çaresizlik hissi uyandırdığı için halk ve medya üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Çünkü intihar saldırıları, medya açısından geniş kapsamı ve haber değeri olan bir olay olarak görülmektedir (Zedalis: 2004, s. 7).

Terörle mücadele eden devletlerin güvenlik açısından yetersiz kaldıkları ithamlarına maruz kalmalarına yol açan bu eylemlerin amacı ne olursa olsun, farklı bakış açılarıyla siyaset, özgürlük, statükoyla mücadele, hak arayışı vb. olarak değerlendirilmesi, nereden bakılırsa bakılsın bu saldırıların meşru olduğunu ortaya koymamaktadır. Çünkü kanla beslenmekten, masum insanları öldürmekten başka bir anlam taşımayan bu eylemleri bir mücadele yöntemi ve bir taktik olarak kullanan terör örgütlerinin intihar saldırılarıyla devşirmeye çalıştıkları aslında hizmet ettikleri güç adına kendi düzenlerini devam ettirmektir ve bunun için feda edilenler hep başkalarıdır.

Küresel seviyede hızlı bir ivmeyle yükselme trendine giren intihar bombacılığı eylemini, siyasi olarak motive edilmiş, kendi kendine yeten bir kişinin maruz kaldığı ve seçtiği hedef doğrultusunda kendisini havaya uçurmak suretiyle aktif olarak ve bilerek kendi ölümüne neden olan şiddetli bir saldırı olarak tanımlanmak mümkündür. Dolayısıyla bu eylemde failin ölümü, misyonun başarısı için bir önkoşul olarak kabul edilmektedir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 107).

Terörün vardığı noktayı göstermesi açısından bakıldığında intihar bombacıları bugünün seçme silahlarından sadece biri olarak değerlendirilmektedir. Bir zamanların çok şaşırtıcı, dehşet verici ve korkunç bir eylem tarzı olarak insan güvenliğini tehdit eden intihar bombacılığı eylemleri artık günümüzde gece haberlerinin olağan bir parçası haline gelmiştir

Medyada sıklıkla yer almasının etkisiyle sıradanlaştırılan bir fenomenmiş gibi bir algı yaratılmasına rağmen, Terörle Mücadele Enstitüsü (BİT), intihar bombacılığı eylemini, failin ölümüne bağlı olan operasyonel bir yöntem olarak tanımlamaktadır. İntihar teröristi ise kendisini öldüremediği takdirde planlanan saldırının uygulanamayacağı bilincinde olan kişidir. İntihar bombacısı kavramı, duygusal açıdan yüklü bir terimdir. Bazıları bu kişilerin cinayet ve terörü vurgulamak için "cinayet bombacıları" veya "intihar teröristleri" olarak tanımlarken, bazıları da inançları nedeniyle ölen bu şahısları "şehit" saymaktadır (Zedalis: 2004, s. 1-2). İntihar saldırıları, bu tür eylemlere sıkça maruz kalan toplumlar tarafından kanıksanmış olsa da, sermayesi insan olan ve bu eylem için özel olarak seçilmiş bireyler gerektiren karmaşık görevlerdir. İnsan vücudu intihar terörünün gerçekleştirilmesinde kullanılan önemli bir sermayedir. İntihar bombacıları hedeflerine ulaşmak için genellikle dış desteğe ihtiyaç duyarlar. Bunun için de çoğunlukla yerel halkın arasına karışmak ve sık sık kendilerini gizlemek zorundadırlar. İntihar bombacısı belirlediği hedefe ulaştıktan sonra da saldırının zamanlaması ve kesin konumu hakkında karar vermelidir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s.223-224).

2. Tarihi Arka Plan

Terör ve şiddet tarihin her döneminde görülen olgulardandır. Bu açıdan intihar fedailiği de tarihe malolmuş ilk terör örgütleri tarafından sıklıkla kullanılan etkili silahların başında varolagelmıştır. Bu terör örgütleri kendi dönemlerinin konjonktürel şartları dâhilinde hedef seçtikleri kurbanlarına suikastlar düzenlemişler ve bu konuda hayli başarılı olmuşlardır.

Bu meyanda günümüzdeki canlı bomba eylemlerini andıran saldırıları gerçekleştirdiği kabul edilen tarihî ilk terör örgütü MS. 1. yüzyıldaki Yahudi

Sicariilerdir. Sicariiler ismini elbiselerinin altına sakladıkları “sica” denen kısa kılıçtan/haçerden almaktaydılar (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 108). Bu örgütün üyeleri, muhaliflerini ya da düşmanlarını gündüz, kalabalık yerlerde habersizce ve arkadan saldırarak öldürmekte ve kalabalığa karışıp kaybolmaktaydılar. Yakalanma ihtimalleri yüksek olan ve kendilerini idam ettiren Sicariilerin yaptıkları eylemler arasında Romalılara karşı savaşma ve Herodian rahiplerinin manastırlarını tahrip etme, borçların geri alınmasını önlemek için tefecilerin senetlerini ve devlet arşivlerini ortadan kaldırma, buğday ambarlarını yakma ve Kudüs’ün su kanallarını yıkma bulunmaktadır (Yayla:1990, s. 343). Kendi dönemlerinde bu tür eylemlere imza atan Sicariiler, ilk dönem Yahudi mezheplerinden biri kabul edilen Zealotlar olarak da bilinmektedir (Hudson:1999, s.12; Albayrak: 2014, s. 51).

Tarihe malolmuş en eski ikinci terörist örgüt ise Sicariilerden yaklaşık 1000 yıl sonra, MS. 11-12. yüzyıllarda faaliyet gösteren, Pers Suikastçıları olarak kabul edilen ve yine dinî kökenli olan “Haşhaşi”lerdir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 108). Tarihi kaynaklarda Haşhaşilerin kurucusunun Hasan Sabbah olduğu yeralmaktadır. Müslüman savaşçılar ya da suikastçılar (Assasinler) olarak kabul edilen Haşhaşiler, kuzeybatı İran kökenli Şii bir Müslüman mezhebine bağlı İsmaili suikastçılar olarak, planlı, sistematik ve uzun vadeli siyasi cinayetlerde kullanılmışlardır. Haşhaşiler, intihar görevlerinde başarılı olmaya dayanan etkin bir organizasyon yaratmıştır (Pape: 2005, s. 11-12). Haşhaşiler intihar terörizmini İslâm’ın yayılması için bir strateji olarak benimsemişlerdir. Bu azılı katiller kendi ölümlerini, Allah’ın şanına ulaşmanın kutsal bir yolu olan şehitlik mertebesi olarak algılamaktaydılar (Zedalis: 2004, s. 1).

Assassinlerin haçerleri, iki yüzyıl boyunca, bölgedeki başlıca Sünni hükümdarlar ve Hıristiyan Haçlı devletlerinin liderleri için terör estirmiş ve bir hayli moral bozukluğu yaratmıştır. 50'den fazla dramatik cinayet gerçekleştiren bu katiller, yeni bir kelimeye ilham vermişlerdir: "suikast". Suikastçıların kurbanlarının çoğu iyi korunan siyasi ve askeri liderlerden oluşmaktaydı ve bunlar başarılı saldırıların bedelini kendi hayatlarıyla ödemek zorunda kalacaklarını biliyorlardı. Suikastçıları öldürücü kılan şey ise, çoğu kez kaçmaya çalışmaktan daha çok görevlerini yerine getirmek için ölmeye ne kadar istekli olduklarını, yaklaşmakta olan kendi ölümlerinde gözler önüne sermeleriydi. 1092 yılında Büyük Selçuklu Sultanı Malikşah'ı öldüren ilk başarılı suikastçı, kendisi öldürülmeden önce şunları söylemiştir: *"Bu şeytanın öldürülmesi, mutluluğun başlangıcıdır."* Sonraki suikastçılar benzer heyecanla intihar görevlerini üstlenmişlerdir. Bu katiller cinayet sanatı konusunda rutin olarak çok eğitimliydi. Kurbanla-

rına ulaşmaları için zekice planlanan stratejilere sahiptirler ve rutin olarak yakalanmayı beklemedikleri için kaçmaya teşebbüs etmiyorlardı. Çünkü yaptıkları bir görev için hayatta kalmayı utanç verici olarak düşünüyorlardı (Pape: 2005, s. 12).

Haşhaşi suikastçıların amacı bugünkü aşırı İslamcılar gibi İslam'ın saf bir versiyonunu yaymaktır. Çağdaş intihar bombacıları gibi, kendi hayatlarını kurban olarak sunuyorlardı. Suikastçılar, günümüzün intihar bombacılarından farklı olarak, suçları yalnızca yanlış zamanda yanlış yerde olan kişileri rastgele hedeflemek yerine belirli kişileri öldürmüşlerdir (Zedalis: 2004, s. 1).

İslam'ın İsmailiye mezhebine bağlı bu örgütle çağdaş terör örgütleri arasında önemli benzerlikler olduğu iddiaları da bulunmaktadır. Bugünkü terör örgütleri gibi çok güçlü düşmanlarıyla yüzyüze savaşamayacağını anlayan Hasan Sabbah, iyi örgütlediği, gizli, disiplinli küçük bir grupla uzun vadeli terör eylemleriyle amacına ulaşmayı hedeflemiştir. Efsanelerde yer aldığı gibi militanlarını uyuşturucu maddeler kullanarak kendisine bağlayan Sabbah, düzenli askerî birlikleri savaş meydanına sürmek yerine, müritlerini düşmanlarının önde gelenlerini öldürecek fedailer olarak göndermiş ve bu liderlerin öldürülmesiyle doğacak otorite boşluklarından faydalanmak istemiştir (Yayla:1990, s. 343). Bu açıdan Haşhaşiler, 19. yüzyıl anarşistleriyle 20. yüzyılın başlarındaki Rus sosyal devrimcileri ve 20. yüzyılın sonundaki Latin Amerikalı teröristlerden farklı görülmemişlerdir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 108).

Modern intihar terörizmi ise özellikle 1980'lerin başından günümüze kadar çeşitli terörist gruplar tarafından artan bir şekilde kullanılmaktadır. Modern intihar terörist grupları bir takım özelliklere sahiptir. Genel olarak, mücadele ettikleri rakiplerinden daha zayıftırlar. Kendi taktikleri olmasa da politik hedefleri vardır ve farklı bir ulusal topluluklar tarafından geniş ölçüde desteklenebilmektedir. Modern intihar terörist grupları, kendi siyasi çıkarlarını paylaştıkları devletlerden maddi yardım da alabilmektedirler. Başkalarının dikte ettiklerini körü körüne nadiren takip ederler. Bağımsız aktörler olarak varlıklarını sürdürmeyi tercih ederler. Modern intihar terörizminin belki de en önemli özelliği çok öldürücü olmasıdır. Saldırganların amacı sadece ölmek değil, aynı zamanda kendi ölümlerini kullanarak karşıt topluluktan maksimum sayıda insanı öldürmektir. (Pape: 2005, s. 9). Çünkü intihar terörizmi, terörizmin en agresif biçimidir ve yalnızca hedef topluluğa değil nötr izleyicilere de zarar vermektedir. Bir intihar teröristini diğerlerinden ayıran şey, saldırganın üstlendiği misyondan sağ çıkmayı beklememesi ve başarmak için sık sık bir saldırı metodu olarak bombalı

araba, intihar yelekleri veya bir binaya çarpmak için uçak vb. stratejileri kullanmasıdır. Bu stratejileri kullanan intihar teröristleri kendileriyle beraber başkalarını da öldürmektedirler (Pape: 2005, s. 10).

3. Dinin Etkisi

Din, küresel radikal terör örgütlerinin araçsallaştırdığı ve istismar ettiği ideolojik bir motivasyon aracına indirgenmiştir. İntihar bombacılığı eylemlerinde dinin çok büyük etkisi bulunmaktadır. Ancak bu etki dinin kendi ritüellerinden ya da öğretilerinden kaynaklı olmaktan daha ziyade içi boşaltılıp yeni anlamlar yüklenen yanlış kavramsal öğretilerin tedavüle sokulmasındandır. Aslında hiçbir semavi dinin gerçek öğretilerinde şiddet ve terörü meşrulaştırma, intihar eylemini hoş karşılama gibi bir şey söz konusu değildir. Çünkü bütün dinler masum bir insanı öldürme fikrine karşıdır. Dinlerin barışçı tarafı, dindarlığın terör ve şiddet boyutunun önündedir. Dindarlıkta doğal olan barıştır. Terör ve şiddet ise dindarlığa zerkedilen yapay bir zehirdir (Sambur: 2016, s. 108).

Bundan dolayı da dinler intihar etmeyi en büyük günahlardan biri olarak saymıştır. Bu sebeple intihar eylemlerini dinin kendisinden değil o dine inanan müntesiplerden kaynaklandığını düşünmek daha doğru bir yaklaşımdır. Ancak günümüzdeki intihar bombacılığı eylemlerine bakıldığında, yanlış kavramsal öğretilerin sonucunda çoğunlukla kültür ve dinin bireylerin intihar edebileceği genel şartları ve bazen de bu konuda nasıl istihdam edebileceklerini belirlemekle kalmayıp, insanların ölümünden sonraki hayattan beklentilerini de etkilediği görülmektedir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 110).

Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam'ın gerçek öğretilerinde intihar eylemine karşı bir tavır vardır ve bu eylem desteklenmemektedir. Yahudilik ve Hıristiyanlığın her ikisi de ölümden sonra hayat olduğunu kabul etse de, bireyin kendisi için intiharı bir araç olarak kullanmasını kınamaktadır. Yahudilik bir kişinin sadece cinayet işlemek, ensest yapmak, sahte bir tanrıya ibadet etmesini önlemek için kendisini öldürmesine izin vermektedir. Çünkü yaşamın korunması (pikuah nefesh) diğer bütün dini ve sosyal hükümlerin üstündedir. İzin verilen nedenler dışında intihar eden kişiler kötü kişiler olarak kabul edilmekte ve bunlar sadece mezarlık duvarlarının dışında bir yere gömülmektedirler. Yahudiliğin bu düşüncesine paralel olarak kilise, genel olarak intiharı yaşam armağanının bir parçası olarak kabul edilmesi ve intihar mağdurlarının kutsal yerlere gömülmemesi gerektiğini düşünse de modern Hıristiyanlık intihar hakkında daha az açıktır (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 110).

Yahudilik ve Hıristiyanlıktan sıra İslam'a gelince durum farklılaşmaktadır. Çünkü İslam, şiddet ve terörü meşrulaştıran tehlikeli bir pozisyona indirgenmektedir. Özellikle "cihat" kavramı etrafında yaratılan İslamofobik algı operasyonlarıyla İslamiyet, diğer dinlere göre daha çatışmacı bir pozisyona sokulmaktadır. Bu yüzden küresel çapta Müslümanların terörist muamelesi görmeye başlamaları ya da her Müslümanın potansiyel birer intihar bombacısı kisvesine büründürülmesi çalışmaları hızla devam etmektedir.

Bütün bu yaftalamalara rağmen İslam'ın intiharı kesin bir şekilde yasakladığı çok açıktır. Gerçek bir Müslüman, yaratıcı ve yarattıklarının ömrünü belirleyen Allah'ın kulu olduğuna inanmaktadır. Bu yüzden bir Müslüman hayatını istediği zaman sona erdirmek için özgür değildir ve kendisini veya başka birisini öldürmesi, büyük bir cezaya mahkûm olması demektir. Üstelik İslam, tek bir kişinin katilini, bütün insanlığın katili gibi, tüm insanlığı öldürmüş gibi kabul etmektedir (Sambur:2016, s. 100; Öztürk: 2016, s. 386; Okumuş: 2016, s. 439; Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 110). Dolayısıyla bir Müslümanın intihar bombacısı olması, bu yolla hem kendi canına hem de etrafındaki onlarca masumun canına kıyması İslam'ın meşru gördüğü bir eylem tarzı değildir (Topal: 2016, s. 585).

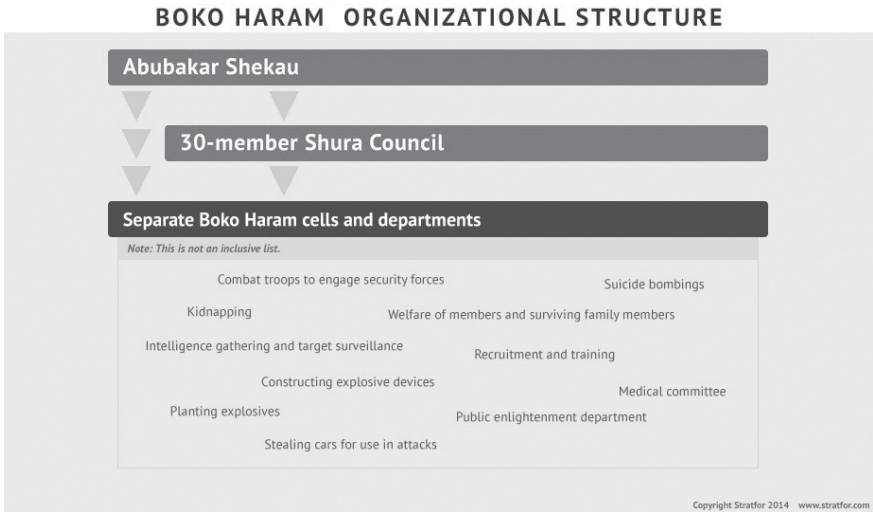
İslam dini açısından bu gerçek bütün açıklığıyla ortada dururken, terör örgütlerinin en etkili eylemlerini cennet vadettikleri canlı bomba militanlarına yaptırdıklarını ve İslam'ın da intiharı –yukarıda ifade edildiği gibi- en büyük günahların başında saydığı göz önüne alındığında, bir bireyin hangi ruh haliyle intihar bombacısı olmaya ikna edildiğini çözümlenebilmek, içinde bu sorunun üstesinden gelebilmenin emarelerini barındırmaktadır.

Küresel çapta faaliyet gösteren El Kaide, Taliban, Boko Haram, En-Nusra, Eş-Şebab, DAESH vb. din motifli terör örgütleri ile PKK ve türevleri gibi farklı ideolojisi olan terör örgütleri en kanlı eylemlerini intihar bombacılarıyla gerçekleştirmektedir. Özellikle İslam coğrafyasında din motifini kullanarak terör estiren örgütlerle ilgili aktarılan istatistiki analizlere bakıldığında ilginç bilgiler ortaya çıkmaktadır. Bu örgütler genelde bir yöntem olarak gayri müslimlerle mücadele etmeyi hedef olarak seçmelerine rağmen kullandıkları silah daha sonraları çoğunlukla Müslümanlara dönmektedir. Bunda mezhepsel kimlikler sayesinde yaratılan yapay/sentetik ideolojik kalıpların etkisi bir hayli fazladır. Bu terör örgütlerinin son yarım asra varan zaman diliminde özellikle intihar bombacılığı eylemleriyle uyguladıkları terör ve şiddetten en fazla nasibini alanlar Müslümanlar olmuştur. Öyleki katledilenlerin %80'nini Müslümanlar oluşturmaktadır (Sancar: 2015, s. 11-13).

Bu örgütler eylemlerde kullandıkları militanlarını çeşitli aşamalardan geçirek eğitmektedirler. Bu amaç için terör örgütlerinin kronolojik şemalarında intihar bombacısı yetiştirme ve araba çalıp bomba düzenekleriyle donatarak eylemlerde patlatma departmanları bulunmaktadır. Bu departmanlarda eğitim gören militanlar, yanlış dini terminolojiyle beyinleri yıkanarak eğitilmekte ve kendisine vadedilen cennet ve oradaki huri ödülüne biran önce ulaşmak için hazır kıta beklemektedir. Bu yüzden sadece ödülüne odaklanan bir militan için intihar bombacısı olmak sıradan bir eylemden başka bir şey değildir.

Din motifli Boko Haram terör örgütünün aşağıdaki organizasyon şemasına dikkatlice bakıldığında diğer departmanlarla birlikte intihar bombacılığı ve araba çalıp eylemler için hazırlama departmanlarının yer aldığı net bir şekilde görülmektedir. Açıkçası cennet ve huri vadedilerek kandırılıp yetiştirilen canlı bombaların gerçekleştirdikleri eylemler sonucunda kavuşacakları ödül, heva ve hevesten ibaret olduğuna ve zerre kadar değerinin bulunmadığına inandırıldıkları dünya hayatından çok daha anlamlıdır.

4. Psikolojik Faktörler

Etkili bir öldürme eylemi ve intikam aracı olan intihar saldırılarının özellikle işgal altında şiddetli çatışmaların yaşandığı belirli coğrafyalarda sıkışıp kalması dikkat çekicidir. Ayrıca intihar fedaisi olarak seçilen ve yetiştirilen bireylerin sosyopsikolojik durumlarından hareketle elde edilen bilgiler üzerinden yapılan analizlere bakıldığında, bu saldırıların basit bir intihar saldırısı olmaktan öte karmaşık ve sistematik bir yapı taşıdığı, için-

de güvenlik zafiyetini de barındıran terör eylemleri olduğu gözlemlenmektedir. Bunun için gönüllü intihar bombacısı adaylarının psikolojik yönden bu eylemlere nasıl hazırlandığının ve eğitildiğinin istihbaratının dikkatli bir şekilde yapılması zorunludur.

Elde edilen verilere göre intihar bombacısı gönüllüleri, terör örgütleri tarafından özellikle kimlik krizi içindeki eğitimsiz, ekonomik seviyesi düşük, şiddete meyilli antisosyal kişisel bozuklukları olanlardan seçilmekte ve bunlar gerçekleştirecekleri eylem tarzına uygun bir şekilde eğitime tabi tutulmaktadır. Bu durumda olan bireylerin seçilmesi ise tesadüfi değildir.

Çünkü modern antisosyal kişilik bozukluğu olan bireylerin beyinde acıma, pişmanlık, suçluluk duygularının faaliyette bulunduğu alanlarda bu açıdan fonksiyon azalmaları vardır. Buna karşın kin ve öfkeyle ilgili beyin hücreleri daha işlevseldir. Böyle kişiler için suç işlemek normal bir olay mesabesinde. Beyninin alanları iyilik dürtülerinden daha çok kin ve öfke alanları için çalışan bu antisosyal bireyler özel sistemlerle beyin yıkama yöntemiyle eğitilirse sosyal ve politik idealler için canavarca eylemlere yönlendirilebilirler. Bu şekilde sosyal ve politik ideale inandırılmış antisosyal bir kişiden daha tehlikeli bir canlı bomba aday bulamaz. Dolayısıyla intikam isteyen, haksızlığa uğradığına inandırılan, sosyal ve politik bir ideal amacıyla şartlandırılan antisosyallerin dünyanın geleceği için birer tehdit oluşturdukları açıktır (Tarhan: 2014, s. 92).

İntihar bombacıları aldıkları eğitimle çıktıkları yolda yüce bir amaca hizmet ettiklerine ve bunun maddi güçle bir ilgisinin olmadığına ve yaptıkları fedakarlığın hiçbir paranın satın almaya yetmeyeceği ulvi bir hizmet olduğuna inandırılmaktadırlar. İntihar bombacılarının içinde buldukları psikolojik durum zaten bunun için uygundur ve terör örgütlerinin ekmeğine yağ sürmektedir.

Bazı psikologlar, kimlerin canlı bomba olmaya aday oldukları ve bu durumun önlenmesi için neler yapılması gerektiği konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Ancak yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan veriler, intihar bombacılığı eylemlerinin tamamen önlenmesinin çok zor olduğunu ve bu eylemlerin bir güvenlik tehdidi olarak varlığını belli ölçülerde sürdüreceği tahminlerini ortaya koymaktadır.

Terör örgütlerinin rahatlıkla devşirebildiği ve canlı bomba olarak eğittikleri aday profiline bakıldığında ise kimlerin canlı bomba olmaya aday olduğunu tespit etmek mümkündür. Bu açıdan 17-23 yaş aralığındaki genç bekar erkekler, ergenlik geçişinin kimlik krizini yaşarken potansiyel aday oldukları iddia edilmektedir. Kimlik krizi içindeki gençlerin ailelerine kar-

şı çıkma eğilimlerinin bulunduğu dönemlerde eğer bu gençler etnik bir çatışmadan dayak yemişlerse, ailelerinden ya da sevdiklerinden birini kaybetmişlerse, siyasal ve ekonomik şartlar gereği gelecekte bekledikleri yoksa potansiyel adaylardır ve şiddeti idealleştirmeye ve içselleştirmeye hazırlardır demektir. Eğer bu gençler, güvenliklerine olan inançlarını kaybetmişlerse, her an yakalanacakları endişesini taşıyorlarsa, hayatlarını koruma ve yaşama inançları açısından ihmal edildiklerini düşünüyorlarsa potansiyel canlı bomba adaydırlar (Tarhan: 2014, s. 110-111).

İntihar teröristlerinin kişilik psikopatolojileri hakkında çalışmalar yapan sosyologlar, siyaset bilimciler ve psikanalistlerin bulgularından öğrenilen ilginç dersler de bulunmaktadır. Ancak bununla birlikte, psikoloji ve psikiyatrinin pratik bir şekilde bu vakaların çözümüne katkıda bulunma kabiliyetinin çok sınırlı olduğuna inanılmaktadır. Çünkü intihar bombacılarının psikolojik profillemeleri henüz istenen seviyede başarılı bir şekilde analiz edilememektedir. Dolayısıyla intihar bombacılığı eylemlerinde dinsel ve milliyetçi amaçların çok önemli bir yer tutması yüzünden bu sorunun üstesinden gelebilmek için bölgesel anlaşmazlıklar çözülene kadar psikolojinin ve psikiyatrinin sunabileceği çok az şey olduğuna dair yaygın bir kanı vardır. (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 116).

5. İntihar Eylemlerinde Yaş, Deneyim ve Cinsiyet Aranmaması

Terör örgütleri intihar bombacılığı eylemlerinde yaş ve cinsiyet farkı gözetmeksizin kadınlar ve çocuklar da dahil olmak üzere seçtikleri militanları sahaya sürmektedirler. Ancak yapılan araştırmalar, genç ve deneyimsiz intihar bombacılarıyla daha yaşlı ve eğitilmiş intihar bombacıları arasında intihar eylemlerinin başarısı açısından fark olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca kadın intihar bombacılarının kullanılmasının terör örgütlerine psikolojik etki ve daha fazla militan toplama konusunda katkı sağladığı iddia edilmektedir.

Bazı intihar bombacıları misyonlarında başarısız olabilmekte ve güvenlik kuvvetlerine ya da sivillere yakalanabilmektedirler. Uluslararası İntihar Eylemleri (ISA) raporları, bu konuda daha az eğitilmiş ve genç intihar bombacılarının misyonlarında başarısız olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ve yakalandıklarını ortaya koymaktadır. ISA raporlarına göre intihar bombacıları eğer; 1) Patlayıcı cihazlarını patlatamadıysa, 2) Şüpheli görünüp sivillere, polislere veya askerlere yakalanıp öldürülürse 3) Panikleyip hedefe ulaşmadan önce kendilerini havaya uçururlarsa 4) Kızarıp kendilerini ele verirlerse, kayıtlara "yakalandı" olarak geçmektedirler (Benmelech ve Berrebi:2007, s. 234). Deneyimsiz ve genç intihar eylemcilerin sıkça

başarısız olmalarının aksine önemli hedefler için seçilen daha yaşlı ve daha eğitilmiş intihar bombacılarının yaptıkları intihar saldırılarında daha fazla insanı öldürdüğü görülmektedir. Ayrıca daha yaşlı ve daha eğitilmiş intihar bombacılarının başarısız olma veya saldırdıklarında yakalanma ihtimallerinin daha düşük olduğu da tespit edilmiştir (Benmelech ve Berrebi:2007, s. 236).

Ne olursa olsun, bireylerin doğuştan sahip olduğu yaşama hakkına kasteden ve devletleri güvenlik açısından tehdit eden intihar bombacılığı saldırılarının sayısında ve kapsamında son birkaç on yılda dünya çapında endişe verici bir artışa tanıklık edilmiştir. Kamu düzenini ve güvenliğini tehdit eden bu eylemlerin çok fazla zayıf verme potansiyelinin yanı sıra intihar bombacılığı saldırılarının oldukça tehlikeli olması sıkı tedbirler alınmasını gerektirmektedir. Zira bu tür eylemlerle mücadele etmek oldukça zordur (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 107). İntihar girişimini yapan kişi belli bir planlamadan ve eğitimden geçtikten sonra eylemini gerçekleştirmektedir. Yani eylemini bilinçli bir şekilde ve isteyerek yapmaktadır. Dolayısıyla gerçekleştirilen eylemde seçilen kurban ya da kurbanlar açısından bir negatifik/habersizlik bulunmaktadır. Bu sebeple intihar eylemcisi ile intihar eylemi sonucu ölenler arasında temel farklar vardır. Bu açıdan bakıldığında intihar davranışı kolaylıkla tanımlanamayan bir eylem tarzı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü eylemin arkasındaki gerçek niyetler ve bilinç seviyesi çoğu zaman belirsizliğini korumaktadır. Bu konudaki bir başka zorluk ise ölmeye hazır olan intihar eylemi girişiminde bulunan kişiler ile bundan habersiz olan ve eylemde hayatını kaybeden kurbanlar arasındaki ayırımıdır (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 107).

İntihar bombacısı eylemlerinde kadınların da sıkça kullanılmaya başlandığını yukarıda vurgulamıştık. Nitekim bu konuda Debra Zedalis'in "Kadın İntihar Bombacıları" isimli çalışmasının başında yer verdiği Hiba isimli bir kadın intihar bombacısı eğitmeninin sözü çok manidardır. 28 yaşında ve beş çocuk annesi olan Hiba, kadınlar olarak zorda kaldıkları takdirde, ellerindeki tek silah olan vücutlarını intihar bombacısı olarak kullanmaktan çekinmeyeceklerini şöyle dile getirmektedir: "*Dünyaya, bizi savunmasalar bile, elimizdeki tek şey olan bedenlerimizle kendimizi savunmamız gerektiğini söylemeliyim. Bedenlerimiz elimizdeki tek mücadele aracıdır*" (Zedalis: 2004, s. 1).

Zedalis, terör olaylarını kaynayan bir kazana benzetmekte ve içine yeni bir unsur olarak intihar bombacısı kadınların eklendiğini ifade etmektedir. Zedalis'e göre intihar bombacısının başarısı, sürprizlere ve hedeflere erişilebilirliğine önemli ölçüde bağlıdır. Bu gereksinimlerin her ikisi de

kadınlarla karşılanmaktadır. Farklı yerlerde, farklı ülkelerde ve farklı terör örgütlerinde son zamanlarda meydana gelen kadın intihar bombacısı eylemleri, bu stratejik silahın dikkatle incelenmesini gerektirmektedir (Zedalis: 2004, s. 1).

Kadınların intihar bombacısı olarak kullanılması genelde din temelli bazı tartışmaları tetiklemektedir. Zedalis, bu tartışmalara rağmen kadın intihar bombacılarının sağladıkları etki yüzünden terör örgütlerinin bu silahı kullanmaktan vazgeçemediklerini ifade etmektedir. Zedalis'e göre, kadınların üzerlerinin dikkatlice aranmaması yüzünden sürpriz ve gizli saldırı silahı olarak taktiksel avantaj sağlamalarının yanı sıra kadın unsurunun yarattığı etkinin militanların sayısını arttırması, örgütlerin daha fazla reklamının ve tanıtımının yapılmasını sağlaması ve yarattıkları psikolojik etki terör örgütlerinin kadın canlı bomba kullanma iştahlarını arttırmaktadır (Zedalis: 2004, s. 7-8).

Kadın intihar bombacılarının terör olaylarında etkin bir şekilde kullanılmasının olağan hale gelmesinin yanında hamile süsü verilen ve gerçekten hamile olan kadınların da kullanılmaya başlandığı vahim bir evreye geçilmiştir. Nitekim 8 Ocak 2015'te Sultanahmet'te İstanbul Turizm Şube Müdürlüğü'ne Rus uyruklu Diana Ramazova tarafından gerçekleştirilen ve bir polislin şehit olmasına neden olan canlı bomba saldırısını düzenleyen kadın teröristin 2 aylık hamile olduğu tespit edilmiştir (<http://www.sabah.com.tr>).

6. İntihar Bombacılığı Eylemleriyle Mücadele Yöntemleri

İntihar bombacılığı eylemleri, baskıcı devletlere karşı bir tepki olarak isyancı amaçlar taşıyan, stratejik veya misilleme nedenleriyle ortaya çıkabilmektedir. İntihar bombacıları ise eğitim seviyelerinin derecelerine göre siyasi veya dini, stratejik veya misilleme amaçlarla motive edilmektedirler (Brym: 2007, s. 45).

Günümüz dünyasında din motifli olduğu konusunda yaratılan algı sebebiyle yaşanan çatışma, terör ve şiddet olaylarına bakıldığında, bunların temel sebeplerinin dini inançlar değil, siyasi ve ekonomik sebepler olduğu görülmektedir. Çünkü terör ve şiddetin kökeninde kutsal metin değil, içi boşaltılıp yeni anlamlar yüklenen kavramlarla beyni yıkanarak intihar bombacısı olmak için kandırılan kutsal insan yatmaktadır (Albayrak: 2014, s. 74).

Dinlerin üstünlük iddialarının, siyasi ve etnik grup liderlerinin ya da emperyalist güçlerin dinsel inançlarının ve dogmalarının şiddet silahına dö-

nüştürülmek suretiyle çatışma ve şiddete yardımcı olunduğu veya buna fırsat sağlandığı ortadadır. Bu yüzden dinsel gelenekler, tüm inanç toplumlarında eşit bir şekilde yaşamını sürdürdüğü bir modelin oluşmasına katkı sağlamalıdır. Böyle bir eşitlikçi toplumda her bir dinsel geleneğin ve toplumun değeri ve geçerliliği tanınacak, tasdiklenecek ve hiçbir dinsel gelenek diğerleri üzerinde egemenlik kurmaya çalışmayacaktır. Bu şekilde büyük dünya dinlerinin taraftarları kendi aralarında uzun soluklu bir barış ortamı tesis eder ve böylelikle de toplumlar arası barış üzerinden dünya barışı sağlanabilir (Aydın: 2016, s. 642-643).

Yabancı işgallerin ve hükümet geçişlerinin olağan hale geldiği ülkelerde intihar bombacısı saldırıları ülkenin içinde bulunduğu kaotik durumla büyük oranda ilişkili olduğu ortadadır. Bu sebeple intihar eylemlerinin sıklıkla yaşanan ülkelerde intihar saldırılarının önlenbilmesinde ek önlemlerin alınması gerekmektedir (Santifort-Jordan ve Sandler: 2014, s. 999). Bundan hareketle insanlığın karşılaştığı en gaddar öldürme silahlarından biri olan ve bireylerin yaşama hakkına kasteden, devletleri güvenlik açısından sıkıntıya düşüren intihar bombacılığı eylemlerinin asgari seviyeye çekilmesi ya da yok edilmesi için çareler arandığı bilinmektedir. Bu sorunla yüzleşen devletler kendi konseptleri dahilinde güvenlik uzmanlarının desteği ve güvenlik güçlerinin iş birliğiyle titiz mühendislik çalışmaları yapmakta, rasyonel ve tatminkâr çözüm yolları bulmak için ortak aklın ürünü plan ve projeler üretmeye çalışmaktadırlar.

Bu sayede araştırmacılar, yıllardır yaptıkları çalışmalar boyunca intihar bombacılarının kim olduğu, onları motive eden nedenler, bu eylemleri planlayan örgütlerin mantıkları, gerçekleştirilen operasyonların kodları, intihar saldırılarını hızlandıran etmenler ve terörle mücadelenin başarısız olmasına etki eden davranışlar hakkında çok şey öğrenmişlerdir (Brym: 2007, s. 40.) İntihar bombacılığı eylemlerinin sebep olduğu kaos ortamından çıkabilmek için bu yakıcı şiddeti ortaya çıkararak ve sürdürülmesini sağlayan iç ve dış dinamikleri birlikte analiz ederek resmin bütününe görmek ve ona göre daha sağlıklı ve sahici analizlerle çözüm önerileri getirmek zorunludur (Akgün: 2016, s. 33).

Bu mücadelenin etkili adımlarından biri ve belki de en önemlisi medyadır. Medyanın kitle psikolojisi üzerindeki yapıcı ya da yıkıcı etkisi bilinmektedir. Bu etkiyi iyi bilen terör örgütlerinin propaganda aracı olarak kullandıkları enstrümanların en başında da iletişim araçlarından etkin bir şekilde faydalanmak vardır. Terör örgütleri özellikle sosyal medya üzerinden dünyanın her tarafındaki militanlarını canlı bomba yeleşti hazırlama, araba, kamyon, kamyonet vb. araçları bomba düzenekleriyle donatma ve

bunları patlatma konusunda eğitebilmektedirler. Yapılan eylemlerin iletişim araçları sayesinde tedavüle sokulması sebebiyle de medya, teröre bağlı intiharın yayılmasında hayati bir rol oynamaktadır. Çalışmalar, medyanın sansasyonel haberlerinin "taklitçi" intihar davranışları yarattığını göstermektedir. Özellikle intihar bombacılığı eylemlerinde verilen kayıp sayısının çokluğu medyanın bu olaylara ilgisi o seviyede artırmaktadır. Dolayısıyla birincil hedef, fiziksel zarardan daha çok medyaya kaymakta ve bu da gönüllü bombacı istihdamına yol açabilmektedir (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 109).

Bu yüzden intihar bombacısı eylemlerinin medyada sürekli haber yapılması ve insanlık dışı bir eylem sonucunda oluşan manzaranın bütün ayrıntılarıyla ekranlardan yansıtılmasının önüne geçilmelidir. İnce detaylarına kadar yapılan yayınlar, bir taraftan insanların psikolojilerinin bozulmasına sebep olabilirken diğer taraftan da vahşeti yaşatmak isteyen gönüllülerin ve onları intihar bombacısı yapmak için fırsat kollayan terör örgütlerinin iştahını kabartabilmektedir. Bu yüzden medyanın bu durumun bilincine vakıf olarak hareket etmesi ve potansiyel intihar bombacısı sayısının artırılması için değil azaltılması ya da önlenmesi doğrultusunda yayın yapması gerekmektedir.

Bir intihar eyleminin, bir çok güç arasından oldukça karmaşık bir etkileşimin sonucunda ortaya çıktığı iddialarından hareket edenler için intihar bombacılığı daha kompleks bir davranış tarzıdır. Bu açıdan konuyla ilgili çalışanlar tarafından intihar bombacılığını önlemek üzere önerilen en pratik yöntemler arasında terörün övülmesinin önüne geçmek ve intihar bombacılığı eylemleri hakkında yaratılan algıları değiştirmek için medya ile işbirliği yapmak vardır. Önerilen bir başka yöntem ise anaokulundan itibaren bütün okullarda verilecek eğitim programlarıyla toplumun ve bireylerin bilinçlendirilmesi ve terörün yüceltilmesinin önüne geçilmesidir. Terör örgütlerince kullanılan intihar bombacılarının propaganda, izlenme, bir intihar bombacısı olarak eğitilme ve liderlik rolleri taşıyan militanların seçilme süreçleriyle nasıl bu hale getirildiğiyle ilgili yapılacak çalışmaların da intihar bombacılığı ile etkin mücadelede daha yararlı sonuçlar verebileceğine inanılmaktadır (Grimland, Apter ve Kerkhof: 2006, s. 116).

Ayrıca artan intihar bombacılığı eylemlerinin önlenmesinde proaktif şekilde mücadele etmek de şarttır. Proaktif eylem tarzı ile asimetrik olarak oluşturulacak yapı sayesinde toplanan istihbaratla tespit edilen terör örgütlerinin intihar fedailerini ve yerel birimlerden onlara yardım eden işbirlikçilerini saptamak başarı için gereklidir. Çünkü hiçbir eylemin ciddi bir hazırlık sürecinden geçirilmeden, planlanmadan ve yerel işbirlikçilerinden destek

alınmadan gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Tespit edilen vakalarda da ortaya çıktığı gibi intihar bombacıları, eylemi gerçekleştirmeden önce ciddi bir hazırlık süreci geçirir ve keşif yaparlar. İntihar bombacılarının eylem gününe kadar ikamet edecekleri yerin ayarlanması, lojistik malzemelerinin ve alt yapı hizmetlerinin temini gibi hizmetler yerel işbirlikçiler tarafından sağlanmaktadır.

Böylesine bir hazırlık sürecinden geçerek planlanan eylemin gerçekleşmeden önlenmesi, güvenlik güçlerinin nitelikli çalışmalarından ve topladıkları istihbaratların verimliliğinden geçmektedir. Aksi takdirde bir güvenlik zafiyeti ortaya çıkar ve istenen netice alınmaz. Bunun önüne geçmenin yolu da güvenlik güçlerinin işbirliğiyle proaktif eylem metodunu devreye sokmalarıdır. Bu şekilde aktiviteye geçirilen proaktif mücadeleyle gerek intihar eylemlerinin kurucu beyinleri ve gerekse de intihar bombacısının tam olarak kontrolünün sağlanmasının yanı sıra terör örgütünün ideolojik yönüne darbe indirilmesi ve beslendiği sosyal taban ile göbek bağının kesilmesi terör örgütünün tasfiyesini hızlandırabilir. Çünkü proaktif mücadele yöntemiyle, bir yandan terör örgütünün başta intihar eylemleri ve benzeri eylemlerle yarattığı tehdidin bertaraf edilmesinin sağlanabileceği gibi diğer taraftan da terör örgütünün beslendiği bataklığın kurutulmasına da zemin hazırlayabilir.

Bu meyanda Türkiye'nin gerek yurt içinde başta FETÖ ve PKK olmak üzere diğer terör örgütlerinin ve gerekse 24 Ağustos 2016'da DAEŞ'e karşı başlattığı "Fırat Kalkanı" operasyonu, terörle mücadelede proaktif bir aşamaya geçildiğinin ve değişen yeni güvenlik kopseptinin bir sonucudur. Türkiye'nin, radikal dini grupların etkisiyle Irak ve Suriye sınırından geçerek gelen ya da Türkiye'deki militanlarının gerçekleştirdikleri intihar saldırılarıyla yaşadığı yüksek seviyedeki can kaybı terörle daha etkili bir mücadeleye girişmesine sebebiyet vermiştir. Amaç terörü ve beslendiği bataklığı kurutmak ve bölgesel bir güç olarak kendi nüfuz alanında aktif bir rol oynamaktır.

Ancak Batılı ülkelerin, Türkiye'de ya da bir başka İslâm ülkesinde terör örgütlerince gerçekleştirilen intihar saldırılarıyla öldürülenleri çok fazla kaale aldığını ve bunun temel sebepleriyle gerçek anlamda ilgilendiğini söylemek mümkün değildir. Devekuşu misali kafalarını kuma gömüp gerçeklerle yüzleşmeyi öteleyen batı dünyasının bu meselede aktif olarak devreye girmesi ancak kendi ülkelerinde meydana gelmesi muhtemel intihar saldırılarıyla doğru orantılıdır. İstenmeyen böyle bir durumun yaratacağı bir empatik etkiyle, hiçbir insani değerle örtüşmeyen terörün vardığı noktanın akıllara düşmesinin ve terörün insanlığın ortak düşmanı olduğunun

hatırlanmasının sağlanması terörle mücadelede bir konsensüs oluşturulmasının yolunu açabilecektir. Çünkü bu sinsi düşmanla mücadele etmek için kararlılık ve işbirliği zorunludur. Bu yüzden küresel terör örgütlerinin planlamasıyla gerçekleştirilen ve küresel barışı tehdit eden dünya çapındaki intihar bombacılığı eylemlerinin önlenmesi için küresel güçlerin çıkar hesaplarını bir kenara bırakarak bir konsensüste buluşmaları ve akıl süzgecinden geçmiş ortak bir eylem planı gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde dünya çapında yeni 11 Eylül 2001 New York, 10 Ekim 2015 Ankara, 13 Kasım 2015 Paris vb. intihar bombacısı saldırılarının benzerlerinin yaşanmasının önü alınamayabilir. Bu yüzden küresel terör örgütleri üzerinden vekalet savaşları adı altında yürütülen mücadeleye sağlanan her türlü yardım sonlandırılmalıdır.

Sonuç

Terörün en korkunç ve en etkili yüzü intihar bombacısı eylemleridir. İntihar bombacılığının sermayesi de ne yazık ki insandır, insan vücududur. Başarısı da gerek bombacının ölümüyle ve gerekse de öldürdükleri insan sayısı ile ölçülmektedir. Yani bu eylemde ölüm mukadderattır. İntihar eylemcisi de tek kullanımlık bir silahtır. Dolayısıyla din, siyaset, ekonomi, kültürel, psikolojik vb. faktörler harmanlanarak kimlik krizine sokulan bireylerden üretilen bu silahı kullanan terör örgütünün geriye dönüp toplayacağı ya da ortada kurtaracağı bir militanı kalmamaktadır.

İntihar eylemleri, farklılıklar gösterse de, tarihin bilinen ilk terör örgütlerinden günümüze kadar tevarüs edilmiştir. Geçmiş örneklerde bir fedai, dogmatik olarak yetiştirildiği felsefeye uygun bir şekilde ödülüne kavuşmak için sadece kendisine hedef seçtiği kurbanı ortadan kaldırırken, günümüzde ise böyle bir durum söz konusu değildir. Hedefte intihar bombacısıyla hiçbir husumeti olmayan, bir plan dâhilinde seçilmeyen ve tesadüfi olarak orada bulunan masum birey/bireyler olmaktadır. Amaç, eylemin şiddeti oranında yaratılan kaos üzerinden en yüksek seviyede rant devşirmektir. Bu sebeple hedef gözetmekten ziyade gerçekleştirilen eylemle yaratılan korku vasıtasıyla çıkarlarını sürdürme karşımıza çıkmaktadır. Çünkü terörün sponsorlarının hedefinde, bu tür terör eylemleriyle oluşturdukları kargaşa ortamından istediklerini gerçekleştirmek ve çıkar üzerine bina ettikleri kendi çarklarını döndürmek vardır.

Açıkçası bir devletin mücadele ettiği terör örgütlerinin müttefik bir başka devlet tarafından özgürlük savaşçıları olarak kabul gördüğü bir dönemi yaşamaktayız. Böyle bir algıyla de facto şartların getirisiyle yaratılan, on-

tolojik olarak içinde bir tarihselliği barındıran ve arkalarındaki garantör devletlerin maşası haline gelen terör örgütleriyle mücadele etmek hiç de kolay değildir.

Vekaletini aldıkları küresel güçler adına terör estiren örgütlerin intihar bombacılığı eylemleriyle vardığı nokta, her türlü güvenlik politikalarını ve konseptlerini erozyona uğratma seviyesine ulaşmıştır. Bu yüzden intihar eylemlerinin önlenbilmesi için ekstra tedbirler alınmalı ve farklı çözüm yolları geliştirilmelidir. Bunlar arasında proaktif mücadele, medya faktörü, sağlam istihbarat, sağlam bir dini terminoloji başta olmak üzere etkin bir eğitim sistemi ve aynı sorundan muzdarip muhataplarla ciddi işbirliği devreye sokulmalıdır.

Tüm küresel aktörlerin ve siyaset yapıcılarının her türlü çıkar ilişkisini bir tarafa bıraktığı, hiç kimsenin ötekileştirilmediği ve dünya barışının sağlandığı bir ortamda ise küresel terör örgütlerine ve onların en korkunç yöntemlerinden bir olan intihar bombacısı eylemlerine ihtiyaç kalmayacağı açıktır. Bu ve benzer çözüm yollarının rasyonalitesi küresel sisteme yön verenlerin de elbette ajandalarında bulunmaktadır. Ancak önemli olan vekalet savaşları yoluyla maşalaştırılmış küresel terör örgütleri üzerinden sürdürülen ekonomik ve siyasi çıkar ilişkilerinin ve kirli hesaplaşmaların gölgesinde sahnelenen intihar bombacısı eylemleriyle kan ve gözyaşına mahkum edilen coğrafyalardan elde edilen gelirin ne kadarından vazgeçileceğidir.

Sonuçta mevcut bulgular ve materyaller temelinde insanlık için bir kangren haline gelen intihar bombacılığı sorununu çözümlenmede, meselenin aktörü durumundaki saiklerin, küresel güçlerin ve siyasi aktörlerin ortak iradesinin belirleyiciliği olmazsa olmaz şarttır ve insanlığın buna her zamankinden daha fazla muhtaç olduğu bir zaman diliminden geçmekteyiz.

Kaynakça

- Akgün, Birol, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Küresel Sistemde İslam, Terör ve Şiddet Tartışmaları", Din ve Şiddet, Ed.: Faruk Sancar, Recep Tayyip Erdoğan Ün. Yay., Ankara 2016.
- Albayrak, Kadir, "Diğer Semavi Dinlerde Şiddet", Şiddet Karşısında İslam, Ed.: Bünyamin Erul, Dib. Yay., Ankara 2014.
- Aydın, Mahmut, "Dini Referanslı Şiddeti Engellemenin Yolu: Çoğulcu Din Algısı", Şiddet Karşısında İslam, Ed.: Bünyamin Erul, Dib. Yay., Ankara 2014.
- Benmelech, Efraim ve Berrebi, Claude, "Human Capital And The Productivity Of Suicide Bombers", Journal Of Economic Perspectives, Volume 21, Number 3, Summer 2007.
- Brym, Robert J., "Six Lessons Of Suicide Bombers", Contexts, Vol. 6, Number 4, American Sociological Association, Fall 2007.
- Hudson, Rex A., The Sociology And Psychology Of Terrorism: Who Becomes A Terrorist And Why?, The Library Of Congress, Ed.: Marilyn Majeska, Washington, D.C. September 1999.
- Grimland, Meytal, Apter, Alan ve Kerkhof, Ad, "The Phenomenon Of Suicide Bombing A Review Of Psychological And Nonpsychological Factors", Crisis, Hogrefe & Huber Publishers, Vol. 27 (3), 2006.
- Okumuş, Ejder, "Küresel Durum 'Promlem'i Evrensel Barış ve İslam", Din ve Şiddet, Ed.: Faruk Sancar, Recep Tayyip Erdoğan Ün. Yay., Ankara 2016.
- Öztürk, Mustafa, "Kur'an'ın Lafızcı (Literalist) Yorumu ve Din Referanslı Şiddet Olgusu", Din ve Şiddet, Ed.: Faruk Sancar, Recep Tayyip Erdoğan Ün. Yay., Ankara 2016.
- Pape, Robert A., Dying To Win The Strategic Logic Of Suicide Terrorism, Random House, New York 2005.
- Sambur, Bilal, "Din Şiddet Üretir Mi?", Din ve Şiddet, Ed.: Faruk Sancar, Recep Tayyip Erdoğan Ün. Yay., Ankara 2016.
- Sancar, Faruk, "İslam Dünyasında Yeni Dinî Hareketler", Diyanet Aylık Dergi, S. 293, Ankara Mayıs 2015.
- Santifort-Jordan, Charlinda ve Sandler, Todd, "An Empirical Study Of Suicide Terrorism: A Global Analysis", Southern Economic Journal, 80 (4) Dallas 2014.
- Tarhan, Nevzat, "Şiddetin Psikososyopolitik Boyutu", Şiddet Karşısında İslam, Ed.: Bünyamin Erul, Dib. Yay., Ankara 2014.

Topal, Şevket, “İslam Ceza Hukukunda Suça Uygulanan Had, Kısas, Tazir Vb. Müeyyideler Şiddet Olarak Algılanabilir Mi?”, Din ve Şiddet, Ed.: Faruk Sancar, Recep Tayyip Erdoğan Ün. Yay., Ankara 2016.

Yayla, Atilla, “Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve”, Sbf Dergisi, C. Xlv, Ankara 1990.

Zedalis, Debra D., Female Suicide Bombers, Strategic Studies Institute, June 2004.

<http://Www.Sabah.Com.Tr/Gundem/2015/01/08/Canli-Bombanin-Kimligi-Belirlendi>.